

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

No9
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 1074 sahifa,
2-sentyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayeva X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktabgacha ta'lim tashkiloti innovatsion faoliyatini rivojlantirish jarayoni.....	14
Ibragimova Gulsanam Nematovna	
Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim metodikasida qo'llanilishi va o'qituvchi kompetentligiga ta'siri	22
Abduyev Sheroz	
Boshlang'ich ta'limda "tabiatshunoslik" fanini raqamli platformalar orqali o'qitish metodikasini takomillashtirish: 5e modeli asosida dizayn, baholash va joriy etish.....	25
Ahmadaliyev Shohruh Bahromjon o'g'li	
Ingliz va rus leksikografiyasida o'zbek milliy taom nomlarining lingvistik tahlili	30
Bobojonova Zarina Rashidovna	
Rahbarlarda til bilish darajasi va hissiy intellekt (eq): o'zaro bog'liqlikni o'rganish	34
Isaqulova Baxtigul Xo'jamovna	
Frazeologizmlarni o'rgatishda matn asosida integratsiyalashgan dars modeli: xorijiy til o'rganuvchilar tajribasi	38
Jumayeva Sadbarg Mirolimovna	
O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limni tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlari: rivojlangan davlatlar tajribasi tahlili	42
Karimova Moxichehra Rixsibayevna	
Rus va ingliz tillarida sharqona realiyalarning leksik-semantik tasnifi	46
Kulmamatova Aziza Do'stmamat qizi	
TRIZ metodikasi asosida texnokratik bolalar bilan ishlash tizimini takomillashtirish	50
Orifjonova Mavludaxon Abduqaxxor qizi	
Raqamli ta'lim muhitida pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirish.....	53
Raximberganova Munajat Muzaffar qizi	
Structure of Social Conflict and Stages of its Development	57
Zaynutdinova Shahnoza Yuldashevna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy faoliyatini baholash va rag'batlantirish tizimini takomillashtirish.....	60
Abduraxmonova Nigoraxon Akramali qizi	
Expression of National Mental Characteristics in the Uzbek Lullaby.....	64
Alimbayeva Shaxlo Tursunovna	
Bo'lajak "texnologiya" fani o'qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlashda kreativ kompetentlikni rivojlantirish tizimining pedagogik zarurati	69
Avazov G'oyibnazar Berdiyevich	
Bo'lajak tarbiyachilarda integratsiyalashgan ta'lim faoliyatini rivojlantirish orqali kommunikativ salohiyatini shakllantirish	72
Baratova Yulduz Asadullayevna	
Umumta'lim maktablarida molekulyar fizikani o'qitishning hozirgi holati	76
Boymirov Sherzod Tuxtayevich, Xudoynazarova Visola Musurmonqul qizi	
Ingliz tilini o'qitishda talabalarining mustaqil ta'lim olish kompetensiyasini akt vositasida rivojlantirish	80
Ergasheva Sevaraxon Ravshanjon qizi	
Maktabgacha ta'lim pedagoglarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish istiqbollari.....	84
O'rinova Feruzaxon O'ljayevna, Karimova Gulzodaxon Marufjon qizi	
IIV litsey o'quvchilarining liderlik kompetensiyasini rivojlantirishning psixologik xususiyatlari.....	90
Gadoyeva Dildora Baxtiyorovna	
Improving the System of Human Resource Capacity Management in Higher Education Institutions: Evidence from Uzbekistan	98
Imomov I., Umirova D.	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanuvchilarni mantiqiy va tanqidiy fikrlashga o'rgatishning zamonaviy usullari.....	104
Iskandarova Munisa Bahodir qizi	
Tarbiyachi-pedagoglarning emotsional kompetensiyasini rivojlantirish	107
Jovmirzayeva Nargiza Quvondiqovna	

Maktabgacha ta'lim yoshdagi giperaktiv bolalarga ta'lim berishning pedagogik-psixologik usullari.....	110
<i>Jo'rayeva Nargiza Toirovna, Kamalova Sarvinoz</i>	
Blum taksonomiyasi asosida ilmiy kompetentlikni takomillashtirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	113
<i>Mustafayeva Nilufar Ulashovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi ovoz buzulishiga ega bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil qilish	117
<i>Umida O'tbasarova Mexmanovna, Maksudbekova Xovvajon Xamidbek qizi</i>	
Bolalar jamoasida do'stona munosabatlarni shakllantirishda rivojlanish markazlarida loyiha asosida o'qitish texnologiyasidan foydalanish usullari	121
<i>Quronova Ismigul Xolmurod qizi</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda innovatsion metodlar orqali o'z-o'zini rivojlantirish ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	126
<i>Rustamova Davlatxon Toyirjon qizi</i>	
Oliy ta'limda tarbiyaviy faoliyatni tashkil etishning innovatsion modellari	131
<i>Sanayeva Surayyo Bobonazarovna</i>	
"Tibbiy radiologiya" fanini o'qitishda pedagogik muloqot orqali tanqidiy operativ muloqotni o'stirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	139
<i>Shukurova Sevara Ilhomovna</i>	
Improving High Jump Techniques	143
<i>Tajimbetov Anvar Tengelbayevich</i>	
Filologik va ijtimoiy-siyosiy fanlarda ta'lim jarayonining innovatsion metodlari.....	146
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Понятие логического мышления и его особенности у младших школьников.....	149
<i>Ахмаджонова Нозима Нодиржон қизи</i>	
Интеграция психологии, обучения английскому языку, дошкольного образования и туризма: междисциплинарная модель формирующего опыта	152
<i>Омонуллаева Дилофуза Асадулла қизи</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'yin faoliyatida ijtimoiy motivlarni shakllantirish usullari.....	157
<i>Abduvaxobova Nodira</i>	
Boshlang'ich ta'limda kognitiv faollikni rivojlantirishning afzalliklari.....	160
<i>Ismailova Nozima Umaraliyevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini matnни tahlil qilishga o'rgatishda zamonaviy yondashuvlarning ahamiyati.....	164
<i>Utanbayeva Dildora Abdixadirovna</i>	
Dorivor o'simliklar kursini o'qitish metodikasini takomillashtirishda keys texnologiyalaridan foydalanish	168
<i>Mirzaboyev Timur Bisenbay o'g'li</i>	
Oliy ta'lim talabalarida ijtimoiy-axloqiy kompetensiyani rivojlantirish: empirik tadqiqot natijalari	171
<i>To'raqulov Akbar Rustam o'g'li</i>	
Gerontotexnologiya ijtimoiy-pedagogik innovatsiya sifatida	175
<i>Temirova Muyassar Abdulkarim qizi</i>	
O'quvchilarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda Sharq mutafakkirlarining qarashlaridan foydalanish	180
<i>Raximova Surayyo Otabek qizi</i>	
Yoshlarni kasb tanlashda ruhiy tayyorgarlik va shaxsiy qobiliyatlarni baholash	183
<i>Biysenov Temirbek Taumuratovich</i>	
Talabalarni ta'limiy qadriyatlar asosida pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimini takomillashtirishning ahamiyati.....	188
<i>Choriyeva Surayyo Choriyevna</i>	
Differences Between Computer-Based and Paper-Based Assessment in Inclusive Education	192
<i>Davidova Sayyora Sirojiddin kizi</i>	
Raqamli muhit sharoitida ma'naviy-axloqiy tarbiya jarayonining pedagogik modeli va tajriba-sinov natijalari	196
<i>Donayeva Nozimaxon Norbo'tayevna</i>	
Intellekt xarita yordamida o'quvchilarda "emotsional intellekt"ni rivojlantirish.....	201
<i>G'aniyev Abduqahhor Gadoyevich</i>	
Maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarda o'yin faoliyatining psixologik-pedagogik ahamiyati	206
<i>Isayeva Mushtariy Alisher qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarini innovatsion yondashuv asosida boshqarishning nazariy asoslari	210
<i>Mannanova Nargiza Xaydarovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Ingliz tilini o'rgatishda ona tilidan keng foydalanishning salbiy va ijobiy jihatlari215 Masharipova Kumushoy Amin qizi
	The Relationship Between Critical Thinking and Reading Comprehension in Primary School Students.....218 Mavlonova Dildora Shukhrat kizi
	Tasviriy san'at mashg'ulotlarida zamonaviy metodlardan foydalanish222 N. K. Musayeva, U. O. Ziyatova
	Singapurning ta'lim falsafasi: korporativ madaniyatni ma'naviy-ma'rifiy rivojlanish bilan integratsiyalash ...226 Nishonov Xayrulla Xolmirzaevich
	The Anthropocentric Paradigm in Modern Linguistics: Cognitive Linguistics and Linguacultural Studies in The Study of Language, Consciousness, and Culture230 Rajabova Shaxlo Shodmonovna
	Bugungi globallashuv davrida ta'lim tizimini rivojlantirish va uning sifatini oshirishda nostandart yondashuvning ahamiyati234 Ramazonova Salomat Saidovna
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kreativ sinflar ishini tashkil etishga tayyorlash238 Saidova Gulruh Halim qizi
	O'zbek oilalarida ota-ona va farzand munosabatlarini tashxis qilishning psixologik xususiyatlari (Farg'ona vodiysi misolida).....242 Turg'unboeva Azizaxon G'ulomovna
	Сущность и специфика развития билингвизма у детей дошкольников246 Истамова Нигора Азимжановна
	Zamonaviy rahbarning innovatsion boshqarish texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklari249 Xakimova Dildora Mashrabjonovna
	Креативный подход к развитию лингвометодического мышления студентов-филологов253 Ходжаниязова Айгуль Айтмуратовна
	Umumta'lim maktablarida tarbiya darslarini tashkil etish ijtimoiy zarurat sifatida257 Rashidova Gulnoza G'ulomovna
	Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati261 Xaydarov Sulaymon Amirqulovich
	Xronotop nazariyasiga tahliliy yondoshuvlar va qarashlar.....265 Avazov Vahabjon Tolibjon o'g'li
	Ko'zi ojiz bolalarning rus tili darslarida nutqiy kompetensiyasini shakllantirishning psixopedagogik asoslari268 Abduraximov Asror Sultonali o'g'li
	Maktabgacha yoshdagi bolalarda kasblar haqida dastlabki tasavvurlarni shakllantirishning psixologik-pedagogik asoslari.....271 Adizova Nilufar Quvondiq qizi
	Zamonaviy media texnologiyalarini ta'lim jarayoniga qo'llashning zarurati274 Alimov Asadulla Urokbayevich
	Maktabgacha yoshdagi bolaning rivojlanishida ijtimoiy muhitning ta'siri278 Alimova Umida Jumaboy qizi
	Kognitiv yondashuv asosida tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalari grammatik va diskursiv kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy modeli va pedagogik texnologiyasi.....282 Dadadjanova Feruza Muhammadyusupovna
	Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalarining rivojlanish tarixi va ommalashuvi.....286 Hojiyeva Maftuna Ulug'bekovna
	Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida raqamli resurslardan foydalanish orqali adabiy kompetensiyani rivojlantirish289 Islomova Xafiza Azamatovna
	Ona tili o'qitish metodikasi fanidan mustaqil ta'limni tashkil etish.....293 Ismadiyorova Nafisaxon Ibroximjon qizi
	Axloqshunoslikning global muammolari va texnikaviy muhitning inson hayotiga ta'siri.....298 Kozimova Nargiza Istam qizi
	Ichki ishlar organlari xodimlarida kasbiy kompetentlikni oshirish va baholash usullarining xalqaro tahlili303 Mamatqulova Sanobar Ismatillayevna, Eshmurzayev Yigitali Shokirovich, Kadirova Durdonaxon Rustamovna
	Tabiiy fanlarda bilingval ta'lim va CLIL yondashuv309 Mannobxonova Muqaddamxon O'ktamxon qizi

Kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishda pragmatik muammolar va ularning yechimlari	313
Maxmudova Nigoraxon Boyqo'zi qizi	
Poshshoxo'ja Ibn Abdurahobxo'janing "Miftoh ul-adl" asaridagi pedagogik qarashlari.....	317
Muzaffarova Farida Muxtor qizi	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida matn tushunishni shakllantirishda germenevtik metodlarning nazariy asoslari	321
Nazirova Shaxnoza Oдинаjon qizi	
Axborot iste'moli madaniyatini rivojlantirishda raqamli gigiyena va internet xavfsizligi.....	324
Ramazonov Jahongir Djalolovich	
Informatika fanini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar	328
Sadinov Otabek Vaxodirovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarning ijtimoiylashuvida musiqa fanining ta'siri.....	332
Shahobiddinova Zilola Orif qizi	
Madaniy-ijtimoiy va ta'limiy omillarning bolalarning aqliy rivojlanishiga ta'siri	335
Shirinov Otabek Tuvlovich	
Tadqiqot metodi vositasida o'quvchilarda tabiiy-ilmiy savodxonlikni rivojlantirish.....	338
Suyarov Kusharbay Tashbayevich	
Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining kasbiy kommunikativ kompetensiyasi va nutq madaniyati.....	342
Saipova Hilola Abduhamitovna	
"Ekologik ochiq o'yinlar" 5–7 yoshli bolalar uchun.....	346
Tangirov Zoir Xo'jakulovich	
Yuqori malakali taekvondochilarni o'ziga xos genetik xususiyatlarini hisobga olgan holda sport seleksiyasi.....	350
Tursunaliyev Ulug'bek Shavkatjon o'g'li	
Musiqa maktabi o'quvchilarida madaniy qadriyatlar va ustoz-shogird an'analarining uzluksiz rivojlanishi ..	353
Seytanov Bayrambay	
Imom Buxoriyning "Al-Jome' as-sahih" asari talabalarda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirish omili sifatida	356
Abduhalimova Nigora	
O'quvchilarning nutqiy kompetensiyasini rivojlantirishda AKT vositalaridan foydalanishning metodik asoslari.....	359
Abdullayeva Zarnigor Usubjon qizi	
Коммуникативная компетентность и культура общения преподавателей начальных классов	364
Арысланбаева Анора Бердаховна	
Проблемы методической подготовки учителей в развитие дискурсивной компетенции по РКИ у учащихся уровня В1 средних общеобразовательных школ Узбекистана	366
Набиева Зарнигор Муминжон кизи	
"Tarbiya" darslari orqali o'quvchilarda huquqiy savodxonlikni rivojlantirish.....	369
Atamuradov Xasan Yuldoshevich	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining inklyuziv ta'limga tayyorgarligi: pedagogik va psixologik asoslari	374
Baxromova Guljamol Dilshodjon qizi	
Tajriba metodlari orqali maktab o'quvchilarida tabiat hodisalarini bashorat qilish ko'nikmalarini shakllantirish.....	378
Baxtiyor Imanov, Begali Xoliqnazarov	
Bo'lajak pedagoglarning tashkillashtiruvchi-boshqaruvchilik kompetentligini shakllantirishning pedagogik-psixologik asoslari.....	384
Japparbergenova Indira Bayramovna	
Integrativ yondashuv asosida biologiya fanidan olimpiada masalalarini yechish metodikasi.....	387
Jumanov Muratbay Arepbaevich, Raxmatov Uchkun Ergashevich	
Darslarni tashkil qilishda 4K modelini qo'llash imkoniyatlari.....	393
Kadirov Tulkin Baxridinovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga tasviriy faoliyatning noodatiy usullarini o'rgatish metodikasi.....	397
Maxmudova Nasiba Nurmuxammetovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida funksional savodxonlik tushunchasini ilmiy-pedagogik asoslash masalalari.....	406
Mirzaliyeva Gulhayo Abdulazizovna	

So'rovga asoslangan ta'lim texnologiyasining bosqichlari va qo'llash ko'nikmalarini shakllantirish	410
Orifjonova Iroda Orifjon qizi, Ochilova Mehrubon Suratovna	
Dermatovenerologiya fanini CASC (Critisize, Analyze, Summarize, Conclude) modeli orqali o'qitish va uning talabalar klinik kompetentligini oshirishdagi o'rni	415
Po'latov Boburbek Ta'lat o'g'li	
Sport faoliyatida stress holatini tadqiq etishning nazariy asoslari.....	419
Ruzmatova Nigina Shotilla qizi	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim tarbiyachilarini kreativlikni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish.....	422
Uchqunova Adiba Roziq qizi	
7-sinf adabiyot darslarida nutqni rivojlantiruvchi o'quv topshiriqlari tahlili.....	427
Umurova Farangiz Askarboy qizi	
O'zbek tilida fe'l birikmalarining pragmatik funksiyalari va ularning ingliz tili bilan qiyosi	430
Xudoynazarova Dildora Shonazar qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirish metodikasi.....	433
Zayniddinova Mahzuna Baxtiyorovna	
Фольклор и время: формирование речевых навыков у детей начальной школы	439
Ниязова Хилола	
Xalq o'yinlari – jismoniy va ma'naviy tafakkur omili	443
Turg'unoy Ahmadjonovna Egamberdiyeva, Ergashoy Valijonovna Salimjon qizi	
Использование проектной деятельности для формирования языковой компетенции	446
Чаршамова Мехрийбан Уразбаевна	
Farzandlarni kelajak kasblariga tayyorlash.....	449
Hamroyeva Komila Axmatovna	
Talabalar analitik kompetentligini analitik-diaagnostik pedagogik metodlar orqali takomillashtirishning pedagogik shart-sharoitlari.....	455
Batirov Kamoliddin Zuhriddinovich	
Universal ta'limiy faoliyatlar: shaxsga xos universal ta'limiy faoliyatlar	458
Abdullayev A'zimjon Abduvali o'g'li	
Kasbiy motivatsiya – bo'lajak o'qituvchilarning raqobatbardoshligini shakllantirish omili	461
Melikova Elnora Shuxratovna	
Shaxsning kompetentligi va uni shakllantirish omillari.....	465
Usmonova Dilobat Elmurodovna	
“Nutq o'stirish metodikasi” fanining didaktik asoslarini takomillashtirish.....	469
Davlatova Ra'no Haydarovna	
Межэтническое взаимодействие в культурных координатах Востока и Запада: нормы, ценности, модели поведения.....	473
Айдарова Диана Смутуллаевна	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'rni	481
Abdumajitova Sayyohat Abduqosimovna	
Tibbiyot ta'limida talabalarning kommunikativ va tashkiliy kompetensiyalarini rivojlantirishning integrativ yondashuvi va baholash mexanizmlari	484
Abduraimov Abbosbek Odiljon o'g'li	
Talabalarga ingliz tilini o'qitishda virtual reallikdan foydalanishning innovatsion tizimi.....	488
Alimova Maftuna Ravshanbek qizi	
Mustaqil O'zbekiston sharoitida rezerv va zahiradagi ofitserlar tayyorlash tizimining dolzarbligi.....	491
Aliyurov Alijon Bo'rievich, Teshaboyev To'liqinboy Yoqubovich	
Ekologik barqarorlikka erishishda ekologik ta'lim va tarbiyaning ahamiyati hamda O'zbekiston ta'lim tizimidagi holati.....	496
Bahodirjon Omonov	
Ona va bola o'rtasidagi psixologik munosabatlar tizimida nevrotik holatlarning shakllanishi	500
Bekmirov Tolib Rashidovich	
Effectiveness of Forming a Tolerant Thinking in Future Social Work Specialists	504
Ergashev Ikhtiyor Bakhtiyor ugli	
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi professor-o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'rni.....	507
Fazlidjanova Nilufar Xikmatovna	

Indicators and Diagnostic Approaches for Dyslexia in Primary School Students.....	510
<i>Gaziyeva Saida Turgunovna</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarda diqqat va xotirani rivojlantirish metodlari	514
<i>Jo'rayeva Nargiza Toirovna, Kamalova Sarvinoz</i>	
Ona tili darslarida esse yozish orqali kreativ fikrlashni shakllantirishning samarali metod va usullari.....	517
<i>Kabulov Inamjan Sharipbayevich</i>	
O'quvchi yoshlarning hayotiy maqsadlarini shakllantirish bo'yicha yondashuvlar	521
<i>Karimova Saida O'ktamovna</i>	
O'quvchilar ovozini rivojlantirishda qo'shiq kuylash malakalarini shakllantirishning ahamiyati	526
<i>Karshiyeva Diyora Abduxakim qizi</i>	
Raqamli ta'lim texnologiyalari va ularning dasturchilar tayyorlashdagi o'rni.....	532
<i>Mastonov Jahongir Mamatqul o'g'li</i>	
Zamonaviy asarlar tanlashning pedagogik va didaktik asoslari.....	535
<i>Musaboyeva Zulfira Iqboljon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining elektron didaktik ta'minotini rivojlantirish metodikasi	541
<i>Narbayev Farrux Sharafbayevich</i>	
Mentorlik asosida yoshlarning ijtimoiy-pedagogik moslashuvi yuzasidan olib borilgan tadqiqotlar tahlili.....	548
<i>Nazarova Nigora Ravshanovna</i>	
Zamonaviy baholash texnologiyalarining o'quvchilar motivatsiyasiga ta'siri	551
<i>Norova Nilufar Norbo'ta qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mantiqiy kompetensiyalarini rivojlantirishning elektron metodikasi.....	555
<i>Olimov Bahriddin Jalol o'g'li</i>	
Tanqidiy fikrlash va 4K kompetensiyalarining pedagogik-psixologik mohiyati	560
<i>Qizlarxon Azizova</i>	
Ona tilida so'z turkumlari va ularni ajratish tamoyillari.....	565
<i>Shadmankulova Dilyarom Xalikovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida inklyuziv ta'limni rivojlantirish.....	569
<i>Shodiyeva Dilnoza Qodirovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativlik kompetentligini rivojlantirishni o'rganish – pedagogik muammo sifatida	572
<i>Toshpo'latova O'g'iloy Abdurahmon qizi</i>	
Inklyuziv ta'limda o'qituvchilarning roli va tayyorgarligi.....	576
<i>Xasanova Iroda Ikromjon qizi</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarida kompozitsiyaga oid kompetensiyalarini rivojlanirish	580
<i>Xasanova Munisa Ziyodillo qizi</i>	
Влияние природы, количества, дисперсности и технологии введения наполнителя на свойства композиционных материалов	584
<i>Алимбаев Айбек Байрамович</i>	
STEM ta'limi va sun'iy intellekt: Qoraqalpog'iston maktablari uchun integratsiya hamda amaliy bo'lim	586
<i>Jumamuratov Perdebay Tileubayevich</i>	
Интерактивный метод как средство активизации всех учащихся на уроках родного языка	589
<i>Тажбенова Дина Куанышовна</i>	
Эффективность цифровых технологий в системе образования Узбекистана.....	591
<i>Усмонова Фируза Муродовна</i>	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarda jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi ...	595
<i>Yo'ldosheva Mohidil Sobirjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetensiyasini innovatsion yondashuv asosida rivojlantirishning pedagogik zarurati	599
<i>Qurbonova Muxayyo Oltiboyevna</i>	
Mahmudxo'ja Behbudiy merosi, jadid maktablarining g'oyaviy asoslari va ta'limdagi modernizatsiya yo'nalishlari	602
<i>Mirzoyeva Nigora Shavkatjonovna, Abdisamatov Ozodbek</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutq rivojlanishini takomillashtirish metodlari.....	605
<i>Nishonova Ra'noxon Abdullojon qizi</i>	
Borrowed Proper Nouns in English and Uzbek: a Comparative Analysis.....	608
<i>Amirqulova Feruza Abdurashidovna</i>	

Ingliz tilini o'qitishda autentik videolarning amaliy samaradorligi.....	613
Dusmurodova Iroda Quvonovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari samaradorligini ta'minlashda direktor va pedagog xodimlarning hamkorlikdagi faoliyati.....	616
Olimjonova Odina Hasanxon qizi	
Boshqaruv psixologiyasi terminlarini tarjima qilish muammolari va ularni hal qilish yo'llari.....	620
Dilafuz Norboyeva	
"Kommunikativ kompetensiya" tushunchasining xorijiy va milliy manbalarda talqini: qiyosiy tahlil.....	624
G'ulomova Begoyim Elmurod qizi	
Ijtimoiy tarmoqlardagi jinsiy jinoyatlarning psixologiyistik tomonlari	627
Rahimqulova Lobar Hamro qizi	
К вопросу обучения местоимению в корейском языке	631
Muxiddinova Mалика Батировна	
The Importance and its Development Models of Critical Thinking	634
Khasanova Shokhista Mirzaakhmad kizi	
Gipertoniya kasalligining rivojlanishida sotsio-emotsional intellektning ta'siri	639
Alimirzayev Nodirbek Avazbek o'g'li	
Integratsiyalashgan va interaktiv yondashuvlar orqali o'qish tushunishini o'rgatish.....	643
Aliqulova Mohinur	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida direktorlarning shaxsiy kasbiy fazilatlarini shakllantirish.....	647
Choriyeva Durdona Anvarovna, Ravshanova Noila	
Didactic Potential of Innovative Methods in Teaching Biophysics Module	652
Choriyeva Mahfuza Sadriddinovna	
Notiqlik mahoratini rivojlantirishning tarixiy pedagogik ildizlari	657
Ismoilov Usmonjon Baxramjon o'g'li	
Kartografiya darslarini zamonaviy ta'lim texnologiyalari bilan boyitish yo'llari.....	660
Jololdinov Asror Toshtemirovich	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining kichik guruh tarbiyalanuvchilariga yo'l harakati turlari bo'yicha xavfsizlik talablarini o'rgatish.....	664
Jumayev Yunus Rashidovich	
Texnika yo'nalishidagi talabalarini ingliz tilini multimedia asosida o'qitishda o'quv modullarini loyihalash...	670
Maxmudova Shaxnozaxon Odiljon qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarni sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish jarayonida tanqidiy fikrlashga o'rgatish	674
Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich, Sobirova Munavvarxon Qaxramonjonovna	
Tajovvuz emotsiyasini tafsiflovchi fe'llar	677
Normaxmatova Feruza Ruziboyevna	
O'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmalarini rivojlantirishda interfaol metodlardan foydalanish usullari	681
Otegenov Berdibay Menglibaevich	
Texnika yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetensiyalarini avtomatlashtirilgan loyihalash tizimlari asosida rivojlantirish muammolari	684
Pozilova Shaxnoza Xaydaraliyevna, Xolmirzayeva Gulchehra Tulanovna	
Faoliyatli yondashuvning nazariy asoslari: talabalar nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirishda zamonaviy metodologik tamoyillar.....	689
Qurbonova Gulmira Alisher qizi	
Maktab o'quvchilarida xalqaro baholash dastur talablari asosida hayotiy ko'nikmalarni shakllantirishning nazariy asoslari	693
Radjapov Ruslanbek Sarsenovich	
Raqamli ta'lim texnologiyalari yordamida bo'lajak fizika o'qituvchilarining ijodiy-intellektual kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi.....	697
Shoyzakova Hilola Yusuf qizi	
Talabalar ehtiyojlari va qobiliyatlari asosida oliy ta'limda differensial yondashuvni amalga oshirish strategiyalari	701
Sultonova Farangiz Alisherovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ma'naviyatini oshirishda kitobxonlikni keng targ'ib qilish	706
Usmanova Maxfuza	
Talabalarda axloqiy qadriyatlarni singdirishning pedagogik asoslari	709
Xolov Olimjon Chorshamiyevich	

Iqtidorli o'quvchilar bilan ishlashda tafakkurni rivojlantiruvchi o'yinlardan foydalanish metodikasi.....	712
<i>Ziyomiddinova Nilufar Avazbekovna</i>	
Влияние социальных сетей на формирование мировоззрения учащихся младшего подросткового возраста.....	716
<i>Ибрагимова З. И.</i>	
Bo'lajak muhandislarni kasbiy rivojlantirish metodikasi	720
<i>Axmedov Juraboy Raxmonberdiyevich</i>	
Oliy ta'lim talabalarida ma'naviy-axloqiy madaniyat samaradorligini oshirishda jadid pedagogik merosining o'rni	725
<i>Raxmatova Dilbar Anvar qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish usullari	730
<i>Xaitova E'zozaxon Baxrom qizi</i>	
Sun'iy intellektdan foydalanib bo'lajak texnologiya fani o'qituvchilarini innovatsion faoliyatga tayyorlash mexanizmlari	734
<i>Nurmamatov Zuxriddin Shavkat o'g'li</i>	
Maktabgacha yoshidagi bolalarning ijtimoiy-hissiy kompetensiyalarini rivojlantirishda nutq o'stirish faoliyatining o'rni	737
<i>Toshpulatova Nargiza Abduraimovna</i>	
Xalq og'zaki ijodi orqali bolalarga tabiatni asrash va unga g'amxo'rlik munosabatlarini shakllantirish usullari	741
<i>Bo'riyeva Fayyoza Baxodirovna</i>	
Maktab ta'limida o'quv tadqiqot ishlarini tashkil etish – pedagogik muammo sifatida	745
<i>Jurayeva Umida Yuldashевна</i>	
Texnologiya o'qituvchilarining professional kompetentligini shakllantirish texnologiyasi	748
<i>Qalandarova Urinposhsha Yuldashovna</i>	
Raqamli ta'lim vositalari yordamida maktabgacha yoshdagi bolalarda kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirish ..	752
<i>Xodiyeva Nilufar Sherzod qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativlik kompetentligini rivojlantirishni o'rganish – pedagogik muammo sifatida.....	756
<i>Toshpo'latova O'g'iloy Abdurahmon qizi</i>	
Bo'lajak biologiya o'qituvchilari kasbiy kompetentligini rivojlantirishda amaliy mashg'ulotlarning didaktik imkoniyatlari	759
<i>Pardaeva Matonat Salimovna</i>	
Boshlang'ich ta'limda nutqni rivojlantirish orqali emotsional intellektni shakllantirish	764
<i>Omonillayeva Maxfuza Ilyosjon qizi</i>	
Основные научные подходы различных учёных об организации самостоятельной работы студентов	768
<i>Чернова Татьяна Алексеевна</i>	
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi professor-o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'rni	772
<i>Fazlidjanova Nilufar Xikmatdjanovna</i>	
Ta'lim muassasalarida jismoniy madaniyat ta'limi samaradorligiga erishishda zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish	775
<i>Xolikov Akmal Tajidinovich</i>	
Oliy ta'limda korrupsiyaga qarshi kurashish va uni oldini olish.....	778
<i>Axmedova Dilnora Kobiljonovna</i>	
Психологическая устойчивость к стрессу: опыт и открытия в Узбекистане	781
<i>Туракулова Дурдона Боходировна</i>	
Virtual ta'lim sharoitida bo'lajak geografiya o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda samaradorlikni oshirish	784
<i>Tajibayeva Xurshida Djumamuratovna, Pirmanov Mansur Qadirbayevich</i>	
Развитие иноязычной межкультурной компетенции студентов в системе профессионально ориентированного языкового образования: роль паремий в формировании межкультурной коммуникации	788
<i>Амануллаева Камола Муминовна</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyalanuvchilarining nutqini o'stirishda innovatsion metodikalarni qo'llash tendensiyasi.....	794
<i>Erhanova Nasiba Absayitovna</i>	

Akademik ijro mahoratini rivojlantirishda xavaskor xor rahbarlar uchun zamonaviy pedagogik yondashuvlar	797
Yuldosheva Sadoqat Iloxomjonovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning nutq rivojlanishida zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning me'yoriy-huquqiy asoslari	801
Djamolova Noila Zayniddinovna	
Ta'lim va tarbiya jarayonida ulug' mutafakkirlarning odob va axloqga oid ilmiy merosidan foydalanishning o'ziga xos jihatlari	807
Ergasheva Dilnoza Mamasharifovna	
Tayyorlov guruh bolalarini kreativ qobiliyatlarini rivojlantirishning innovatsion texnologiyalari	810
G'afforova Hurriyat Yangiboyevna	
Bo'lg'usi o'qituvchilarni media ta'limdan foydalanishga o'rgatish	814
G'aniyeva Sayyora Saidmurod qizi	
Bo'lajak pedagog kadrlarning boshqaruv kompetentligini rivojlantirishning nazariy asoslari	817
Jalolova Feruza Mirkamol qizi	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilar ijodiy tafakkurini rivojlantirish muammolari va yechimlari	822
Jumayev Xushboq Soatmumin o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda kasb motivlari barqarorligiga guruhii jipslikning ta'siri	827
Jumayeva Malika Aliyevna	
Jismoniy tarbiya darslari jarayonida maktab yoshidagi bolalarning jismoniy sifatlarini rivojlantirish	831
Kamardinov Baxtiyor Kamardinovich, Azimqulova Shaxlo Baxtiyor qizi	
Maktab va oila hamkorligida boshlang'ich ta'lim o'quvchilarini she'r yodlash qobiliyatini shakllantirish	837
Karimova Shoxsanam Islomovna	
Turkistondagi jadidchilik harakatining o'ziga xosligi va maktablardagi ta'lim tizimi	840
Karimova Zarrina	
Umumiy o'rta ta'lim maktablari boshqaruvida ijobiy ijtimoiy munosabatlar muhitini shakllantirishdagi tashqi ta'sirlar	843
Maryam Raximova	
Tarbiya ijtimoiy-madaniy hodisa sifatida: an'anaviy qadriyatlar va zamonaviy pedagogik yondashuvlar uyg'unligi	848
Muhammadiyeva Feruza To'raikulovna	
From Access to Success: Advancing Inclusive Education in Universities	852
Nutfiyeva Dildora	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim tarbiyachilarini kasbiy tayyorgarligining pedagogik mexanizmlari	856
O'tasheva Lola Shoto'rayevna	
Kognitiv yondashuv asosida ixtisoslashtirilgan maktab o'quvchilarida ingliz tilini tushunish ko'nikmalarini rivojlantirish samaradorligini o'rganish	859
Qudratova Sultonposhsha Otabek qizi	
Klinik amaliyotda tibbiyot talabalarining stressni boshqarish ko'nikmalarini shakllantirishning innovatsion metodlari	864
Sobirov Qobuljon G'ofirjon o'g'li	
Ingliz tilini ikkinchi xorijiy til sifatida o'qitishda leksik derivatsiyalarning ahamiyati	868
Abdusattarov Mavlon Sherali o'g'li	
Tasavvuf adabiyotining paydo bo'lish omillari	872
Ahmadova Shohsanam Sodiq qizi	
Ichki ishlar akademiyasi kursantlarining favqulodda vaziyatlarda qaror qabul qilish jarayonini takomillashtirishning nazariy metodologik asoslari	875
Kadirova Sayyora Madaminovna	
Maktab fizika kursini o'qitishda ekologik tarbiyani shakllantirishning pedagogik asoslari	878
Karimov Abdurahmonjon Ma'rufjon o'g'li	
Til o'rgatishda zamonaviy usullardan foydalanishning samaradorligi va joriy etish strategiyalari	882
Muxammadjonova Nafisa Rustam qizi	
O'quvchilarning fizika faniga oid umumiy kompetensiyalarini shakllantirishda elektron va mobil ta'lim platformalaridan foydalanishning didaktik imkoniyatlari	885
Najmiddinova Murat Kamolovich	
Sun'iy intellekt asosida talabalarining falsafiy tafakkurini rivojlantirishning metodologik asoslari	890
Nodirbekov Furqatbek Umarjon o'g'li	

Jadidlarning milliy ta'lim paradigmasi asosida OTM talabalarida milliy identlikni (o'zlik) rivojlantirish.....	894
<i>Ortiqboyev Soxibjon Inomjon o'g'li</i>	
Shifokor shaxsini tarbiyalashda empatiya va axloqiy qadriyatlarning o'rni	897
<i>Tajiboyeva Odinaxon Rustamjon qizi</i>	
Features of Flipped Learning to Improve Speaking Proficiency	901
<i>Tojiyeva Matluba Mahmud kizi</i>	
Socio-Cultural Approach to Teaching English to Students of Economic Specialties	904
<i>Xamdamova Nilufar Esanovna</i>	
Pedagogik mahorat	908
<i>Zakirova Dilfuza Ergashboyevna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy shaxsiy sifatlarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	912
<i>Xabilova Sitara Tursunmurod qizi, Payg'amova Husnida</i>	
Korpus asoslangan til pedagogikasini yuqori kurs ingliz tili ta'limiga joriy etishning nazariy jihatlari.....	915
<i>Toshpulatova Mexriniso Kilichevna</i>	
Bo'lajak muhandislarni kasbiy rivojlantirishni pedagogik muammo sifatida o'rganish	919
<i>Axmedov Juraboy Raxmonberdiyevich</i>	
Talabalarning bilim o'zlashtirish darajasi va faolligini oshirishda differensial yondashuvning ahamiyati	925
<i>Sultonova Farangiz Alisherovna</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'quvchilarning yozuv malakasini oshirish yo'llari	929
<i>Boltayeva Barno Isakulovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanuvchilarni milliy ruhda tarbiyalash metodikasini rivojlantirish.....	932
<i>Qosimova Aziza Umarali qizi</i>	
Дифференцированный подход как условие для преодоления дислексии у учащихся.....	935
<i>Моминова Тойгул Боходир кизи</i>	
Improving the Methodology of Developing Phonetic Competencies of Primary School Students	939
<i>Zilolaxon Kenjayeva Saminjon kizi</i>	
Bolalar tadbirkorligini rivojlantirishning zaruriyati.....	943
<i>Axmadaliyeva Muxarramoy Olimjon qizi</i>	
Assessing and Monitoring Pedagogical Creativity in Modern Education Processes.....	948
<i>Abdulkhayev Abduvokhid Abdulbori ugli</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida qadriyatli munosabatni shakllantirishning milliy an'ana va pedagogik tajribalar asosida tahlili	951
<i>Achilov Obid Muzrobovich</i>	
Maktabgacha ta'lim sohasida inson resurslarini rejalashtirishning ahamiyati va mehnat bozori tendensiyalari tahlili	956
<i>N. Sh. Miryusupova</i>	
Emotsional intellektning ahamiyati va uning psixologik hamda fiziologik xususiyatlari	960
<i>Bahodirova Shahnoza Rustam qizi</i>	
O'zbek tili darslarida o'quvchilarda PISA topshiriqlarini bajarish ko'nikmalarini shakllantirish	964
<i>Kamshat Baymenova</i>	
Pedagogik texnologiyalar zamonaviy o'quv jarayonining muhim omili sifatida	967
<i>Kazakov Ne'mat Normurodovich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kreativ kompetentlikni shakllantirishda kasbiy refleksiyaning psixologik-pedagogik asoslari	971
<i>Komiljonova Dilyoraxon</i>	
O'zbek xalq dostonlarini interfaol usullar yordamida o'qitish	973
<i>Nurjanova Yulduz Shukirillayevna</i>	
Umumta'lim maktablarida tabiiy fanlarni o'qitishda fanlararo integratsiyani takomillashtirishning tarkibiy-funksional tuzilmasi	976
<i>Qurbonmurotov Eldor Abdusaidovich</i>	
Kasbiy maslahat – maktab o'quvchilarini kasbga yo'naltirishning samarali vositasi sifatida	980
<i>Raxmatova Sevara Abdulloevna, Gulyamov Djaxangir Raxmatullaevich</i>	
Umumkasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish jarayonida interaktiv metodlardan foydalanish imkoniyatlari	986
<i>Saydullayeva Shahlo Sobir qizi</i>	

Pedagogik modellashtirishning o'ziga xos jihatlari va nazariy asoslari.....	990
Sharipov A'zamjon Axmadjonovich	
Talabalarda tolerantlik ko'nikmalarini rivojlantirish omillari	994
Valixanov Ilyos Iloxamovich	
Ta'lim texnologiyalarini mashg'ulotlarda qo'llashning o'ziga xos jihatlari.....	998
Valiyev Sarvar Abdusalimovich	
Ishonch – ijtimoiy-psixologik hodisa sifatida	1002
Xo'jamova Kamola To'liqin qizi	
Jahon va O'zbekiston tajribasida kasbiy muloqot kompetensiyalarini shakllantirish yondashuvlari	1006
Rajapov Sulaymon Nuraddin o'g'li	
Iqtisodchilarning kasbiy faoliyatida ingliz tilining o'rni va ahamiyati.....	1010
Samandarova Nargiza Muxammadovna	
Praksiologik yondashuv – pedagogik ta'limning metodologik asosi sifatida.....	1015
Rashidova Zulayho Olimjon qizi	
Talabalarga ingliz tilini o'rgatishda “pen pals” loyihasidan foydalanish modeli	1020
Tuymanova Inobat Fozilovna	
Gamifikatsiya asosida ingliz tili darslarini tashkil etish metodlari.....	1024
Ahmadaliyeva Hilolaxon A'zamjon qizi	
O'zbekistonda ingliz tilini o'rganayotgan yosh o'quvchilarda gapirishga bo'lgan xavotir darajasi: rol o'ynash intervensiyasi	1029
Mannapova Maftunaxon	
Ingliz tili darslarida o'quvchilarning grammatik ko'nikmalarini story-based learning usulidan foydalanib shakllantirish metodikasi.....	1033
Xalilova Sevara Kamoliddin qizi	
Integrating the Case Study Method Into Teaching Medical English: an Innovative Pedagogical Research.....	1037
Xoshimova Azizaxon Saxobiddinovna	
Boshlang'ich sinf darslarini 4K modeli asosida tashkil qilishning ahamiyati va samaradorligi	1041
Matqurbonova Sevara Ikromjon qizi	
Критерии эффективности системного подхода в образовании и воспитании детей, находящихся на длительном лечении	1044
Алимова Нигора Исраиловна	
Развитие учебной мотивации через дифференцированный подход в преподавании физики.....	1049
А. Б. Камалов, М. П. Серимбетова	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida media savodxonlikni shakllantirish metodikasi	1053
Astanaqulova Nilufar Dilmurod qizi	
Talabalarda web platformadan foydalanish asosida kompyuterli modellashtirish ko'nikmasini rivojlantirish	1058
Xazratqulov Abduvohid Abdurauf o'g'li	
Bo'lajak oligofrenopedagoglarni kasbiy kompetentligini rivojlantirish	1062
Gulyamova Aziza Anvarovna	
Integrativ yondashuv asosida bo'lajak pedagoglarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirish muammosining mavjud holati	1066
Utanbayeva Dildora Abdixadirovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni qoidali o'yinlar orqali jismoniy va ruhiy rivojlantirishning shart-sharoitlari	1070
Umarova Mehriniso Ibragim qizi	

KASBIY MASLAHAT – MAKTAB O'QUVCHILARINI KASBGA YO'NALTIRISHNING SAMARALI VOSITASI SIFATIDA

Raxmatova Sevara Abdulloevna

O'zbekiston Respublikasi
Navoiy davlat universiteti, o'qituvchi

Gulyamov Djaxangir Raxmatullaevich

O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi
Navoiy bo'limi, p.f.n., dotsent

Annotatsiya: Maqolada maktab o'quvchilarini kasbga yo'naltirishda kasbiy maslahatning o'ri, turlari va mazmuni, shuningdek, o'quvchilarni kasbga yo'naltirish samaradorligini oshirishda individual karyera rejasini shakllantirish va rivojlantirishning ahamiyati yoritilgan. Tadqiqotning asosiy mazmuni maktablarda kasbiy maslahat tizimini yo'lga qo'yishning ilmiy-uslubiy asoslarini aniqlashdan iborat. Unda mahalliy va xorijiy ilmiy adabiyotlar tahlili hamda ilg'or pedagogik tajribani o'rganish metodlaridan foydalanilgan. Kasb-hunarga yo'naltirish murakkab vazifa bo'lib, bunda insonning qiziqishlari, manfaatlari, ehtiyojlari, orzu-umidlari, qobiliyatlari, salomatligi va boshqa bir qator omillar hisobga olinishi zarur. O'quvchi-yoshlarning kasbiy va hayotiy yo'lini mustaqil tanlash huquqi zamonaviy kasbiy maslahatning boshlang'ich nuqtasi bo'lib, uning asosiy maqsadi – yuqori sinf o'quvchisida kasbiy maqsadlarni belgilay olish ko'nikmasini aniqlash, korreksiyalash va imkon qadar mustaqil shakllantirishiga yordam berishdan iborat. Refleksiya – o'zini-o'zi tartibga soluvchi, ko'p bosqichli aks aloqa asosidagi psixologik mexanizm bo'lib, o'qituvchining kasbiy yetukligini belgilovchi asosiy ko'rsatkichlardan biridir. Refleksiv kompetentlikni shakllantirish, pedagogik faoliyatni chuqur tahlil qilish va yangicha qarashlarni rivojlantirish orqali bo'lajak o'qituvchilarni zamonaviy talablarga mos tayyorlash mumkin.

Kalit so'zlar: bo'lajak o'qituvchi, refleksiya, pedagogik refleksiya, refleksiv kompetentlik, psixologik tahlil, o'zini anglash, o'zini boshqarish, fikrlash, rivojlanish.

Abstract: The article highlights the role, types, and content of career counseling in guiding school students towards professions, as well as the importance of forming and developing an individual career plan to increase the effectiveness of vocational guidance. The main content of the research lies in determining the scientific and methodological foundations for establishing a system of career counseling in schools. The study employed analysis of local and international scientific literature and methods of studying advanced pedagogical practices. Career guidance is a complex task that requires consideration of a person's interests, needs, aspirations, abilities, health, and several other factors. The student's right to independently choose their professional and life path is the starting point of modern career counseling. The main goal of this activity is to help high school students identify, adjust, and, as far as possible, independently develop the ability to set professional goals. Career guidance and counseling work in schools should be carried out in the following directions: informing students about types of professions and the labor market situation, assisting in searching for information about the content of professions, providing methodological support for career guidance lessons, and cooperating with teachers and parents.

Key words: student, career guidance, career counseling, career diagnostics, individual career plan.

Аннотация: В статье освещены роль, виды и содержание профессионального консультирования в профориентации школьников, а также значение формирования и развития индивидуального карьерного плана для повышения её эффективности. Основное содержание исследования заключается в определении научно-методических основ организации системы профессионального консультирования в школах. В исследовании использованы анализ отечественной и зарубежной научной литературы, а также методы изучения передового педагогического опыта. Профориентация – сложная задача, при решении которой необходимо учитывать интересы, потребности, устремления, способности, здоровье человека и ряд других факторов. Право учащихся самостоятельно выбирать профессиональный и жизненный путь является отправной точкой современной профориентации, а её основная цель – помочь старшекласснику выявить, скорректировать и, по возможности, самостоятельно сформировать умение определять профессиональные цели. Профориентационная и консультативная работа в школах рекомендуется в таких направлениях, как информирование о видах профессий и ситуации на рынке труда, помощь в поиске информации о содержании профессий, методическое обеспечение профориентационных занятий, а также сотрудничество с учителями и родителями.

Ключевые слова: ученик, профориентация, профессиональное консультирование, профессиональная диагностика, индивидуальный карьерный план.

KIRISH

Hozirgi kunda uzluksiz ta'lim tizimi zimmasiga o'quvchi-yoshlarda bilim olishga intilish, ma'naviy va axloqiy poklanish, mehr-oqibat kabi insoniy fazilatlarni yanada shakllantirish, ularni jismonan va ruhiy jihatdan sog'lom bo'lib o'sishlarini ta'minlash vazifalari yuklatiladi. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 26-maydagi PF-79-son'li Farmoni bilan tasdiqlangan "Maktab ta'limini rivojlantirish bo'yicha milliy dastur"da Respublikamizdagi o'quv-tarbiya muassasalarida o'quvchilarni kasbga yo'naltirish bo'yicha qo'shma chora-tadbirlar belgilangan bo'lib, bunda 9-11-sinf bitiruvchilarini o'rta maxsus, professional va oliy ta'lim muassasalari hamda muddatli harbiy xizmatni o'tashga yo'naltirish, professional yoki oliy ta'lim muassasalariga o'qishga kirmagan 11-sinf bitiruvchilarini tizimdagi tashkilotlarga ishga joylashishlariga ko'maklashish, shuningdek kasb-hunarni egallash istagida bo'lgan 9-11-sinf bitiruvchilarini turli zamonaviy kasb-hunarga o'qitish markazlari va mahalla aholisini kasb-hunarga o'qitish maskanlariga yo'naltirish ishlari yo'lga qo'yilgan^[1]. Shu sababli Sh.M. Mirziyoyev "Farzandlarimizni mustaqil fikrli, zamonaviy bilim va kasb-hunarlarni egallagan, mustahkam hayotiy pozitsiyaga ega, chinakam vatanparvar insonlar sifatida tarbiyalash biz uchun dolzarb ahamiyatga ega bo'lgan masala", deb ushbu masalaga alohida urg'u berganlar^[2].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Kasb-hunarga yo'naltirishga oid ilmiy tadqiqot olib borgan bir qator olimlar (Ambarova P. A., Nemirovskiy M. V., Grinshpun S. S., Davletshin M. G., Zeyer E. F., Magzumov P. T., Romanova Ye. S., Selivanova Z. K., Yuzlikayev F. R.) o'quvchi-yoshlarning kasbiy va hayotiy yo'lini mustaqil tanlash huquqini zamonaviy kasbiy maslahatning boshlang'ich nuqtasi sifatida e'tirof etish lozimligini qayd etganlar. Ilmiy tadqiqotchilar ushbu vazifaning murakkab va qiyin ekanligini alohida ta'kidlab, unda o'quvchining qiziqishlari, manfaatlari, ehtiyojlari, orzu-umidlari, qobiliyatlari, salomatligi va boshqa bir qator omillar hisobga olinishi zarurligiga urg'u berganlar^[7; 10; 12; 15; 18; 19; 21]. Buning uchun, agar maktabning kasb maktabi, oliy ta'lim muassasalari va sanoat ishlab chiqarish korxonalari o'rtasida bog'lanish mavjud bo'lsa, bu masala samarali hal etilishi mumkin^[21].

Mavzuga oid ilmiy-uslubiy ishlar (Grinshpun S. S., Dianina Ye. V., Krupskaya Yu. V., Serkova Ye. I., Muslimov N. A., Romanova Ye. S., Shamsutdinova I. G.) tahlili kasbiy maslahatchining vazifasini o'quvchiga ongli va mustaqil ravishda harakat qilishda yordam berish, o'quvchining izlanish faolligini rivojlantirish va kelgusidagi mehnat subyekti sifatida o'zini anglash darajasini oshirishga qaratilgan faoliyat sifatida ta'riflagan. Bunda kasbiy maslahatchi maslahat olayotgan shaxsda o'z oldiga maqsad qilib qo'ygan kasbni tanlash sharoitida yo'nalish topa olish ko'nikmasini shakllantirishi lozim bo'lib, ushbu tadbirlar o'qituvchilar, ota-onalar, mehnat birjasi, oliy ta'lim muassasalari va sanoat korxonalari bilan o'zaro hamkorlikda tashkil etilishi belgilangan^[8; 11; 14; 16; 18; 20].

Maslahatchi o'quvchi bilan uchrashishdan oldin unga oid avvalgi ma'lumotlarni sinf rahbaridan oladi va shu asosda kasbiy tanlov jarayonida o'quvchi uchrayotgan mavjud qiyinchiliklar haqida umumiy tasavvurga ega bo'lib, yordam ko'rsatishi mumkin bo'lgan yo'llarni aniqlaydi. Kasbiy maslahat beruvchi mutaxassis o'quvchining kasb tanlashiga oid mavjud holatni hamda optant uchrashuvdan nimani kutayotganini aniqlashga urinadi. Bu bosqichda kasbiy diagnostikaning murakkab va katta hajmdagi usullariga qaraganda suhbat va kuzatish kabi oddiy usullardan foydalanish maqsadga muvofiq bo'ladi^[9; 17].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mutaxassis-maslahatchi suhbat jarayonida o'zining ishchi taxmini bilan mazkur uchrashuvdan o'quvchi kutayotgan real natijani qiyoslab, uning kasb tanlashdagi muammosini aniqlashi va konkret holatlar (o'quvchining maqsadi, kasbga qiziqishi va qobiliyatlari; hududning turli soha mutaxassislariga bo'lgan ehtiyoji va shu kabi)dan kelib chiqib, kasbiy maslahat berishi lozim^[11]. Ayrim hollarda esa o'quvchining aniq kasbiy maqsadlari yetarlicha shakllanmagan bo'lib, kasb talablarini, shu kasb bo'yicha ta'lim muassasalarini hamda o'z imkoniyatlarini to'liq bilmasligi, o'zini ishonchsiz his qilishi va muammoni hal qilish yo'llarini ko'ra olmasligi, masalan, OTMga kirish uchun qanday tayyorlanish kerakligini yoki kasbiy maqsadlariga erishishida ota-onasi, do'stlari va yaqinlari bilan bog'liq qiyinchiliklar yuzaga kelganligi sababli kasbiy maqsadlariga yetishishiga xalaqit berishi mumkin^[9].

Mutaxassis suhbatning boshida o'quvchining muammoga munosabatini aniqlashi – kasbiy maslahatning asosiy maqsadini belgilash, mazmunini ishlab chiqish hamda shakl va usullarini belgilashda muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Kasbiy maslahatda o'quvchining yoshi va tadbirning maqsadini hisobga olib, maslahatchi va

1 <https://lex.uz/uz/docs/-6476175>

o'quvchi o'rtasidagi o'zaro ta'sir turidan kelib chiqib, kasbiy maslahatning turi tanlanadi ^[4]. Kasbiy maslahatni maqsadlaridan kelib chiqib, quyidagi turlarga ajratish mumkin:

1. **Informatsion-ma'lumot beruvchi** – o'quvchilarni kasblar va tegishli ta'lim muassasalarining talablari, shuningdek, kasbga oid ma'lumot olish imkoniyatlari bilan tanishtiradi.
2. **Shakllantiruvchi** – o'quvchiga kasbni o'zining individual xususiyatlari, kasbiy moyilligi, mehnat bozorining ehtiyojlari va kasb talablaridan kelib chiqib mustaqil va ongli ravishda tanlash yo'llarini o'rgatadi ^[12].
3. **Diagnostik-korreksiyalovchi** – o'quvchi tanlamoqchi bo'lgan kasbini egallash imkoni turli obyektiv va subyektiv sabablar tufayli mavjud bo'lmaganda, uning haqiqiy imkoniyatlarini hisobga olib, kasbiy-muhim sifatlari va mutaxassislar qo'ygan talablarni hudud ehtiyojlari bilan moslashtirgan holda kasbga tayyorgarlik strategiyasi ishlab chiqiladi va kasbiy maslahat shu strategiya asosida amalga oshiriladi.

Bu maqsadlarga erishishda R. Kettellning 16-OSHS (16-FLO) kabi metodikalari qo'llanilishi mumkin. Biroq metodika mazmunini oshkor etmasdan, o'quvchiga kasbiy maslahatning maqsadi va umumiy mantig'i doirasida ushbu metodikani qo'llashning maqsadga muvofiqligini tushuntirish kerak. Amaliyotda esa ko'plab kasbiy maslahatchilar o'quvchilarni turli kasbiy va psixologik testlar yordamida tadqiq qilishadi. Ayrim testlar vazifalarga mos kelmasa-da, olingan natijalarni kasb talablari bilan taqqoslash orqali kasbiy tavsiyalar berilishi kuzatiladi ^[15; 16]. Bunday vaziyatlarda o'quvchi passiv rolni egallab, faqat sinov obyekti sifatida qatnashadi. Bunday yondashuvning no'rinligi shundaki, kasbning barcha talablarini har doim ham aniq belgilab bo'lmaydi, shuningdek, o'quvchining individual-psixologik xususiyatlari o'zgarishda davom etadi.

Erta kasbiy maslahat tadbirlari bolalar kasb tanlashidan bir necha yil avval o'tkazilib, asosan ma'lumot berish xususiyatiga ega bo'ladi. Bunda bolalar kasblar olami bilan umumiy tanishadilar, ayrim mehnat turlaridagi tajribalarini birgalikda muhokama qilishlari ham nazarda tutiladi. Bu jarayonda diagnostika metodikalari va kasbga yo'naltirish tavsiyalarini ishlab chiqish bilan birga, bolalarning ijtimoiy va kasbiy muhim sifatlarini rivojlantirishga bo'lgan qiziqishini shakllantirish maqsadida qo'llanilishi mumkin ^[15; 17]. Bunday tadqiqotlar natijalari o'qituvchilar va ota-onalar tomonidan bolalar bilan keyingi ishda foydalanilishi mumkin. Bitiruv sinflaridagi o'quvchilar kasb tanlashidan bir necha oy oldin o'tkaziladigan kasbiy maslahat ularning kasbiy qiziqishlarini aniqlash, kasb tanlashga tayyorgarlik ko'rish va tegishli o'quv yurtiga kirish yo'llarini belgilashda yordam berishga qaratiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Maktab o'quvchilarini kasbga yo'naltirishda kasbiy maslahatning asosiy maqsadi – yuqori sinf o'quvchisining yaqin, o'rta va uzoq muddatli kasbiy maqsadlarni belgilash ko'nikmasini aniqlash, korreksiyalash va imkon darajasida mustaqil shakllantirishiga yordam berishdir. Bu maqsad o'quvchining shaxsiy imkoniyatlari va rivojlanish istiqbollari asosida belgilanishi, jamiyatning maqsad va ehtiyojlari bilan muvofiqashtirilishi lozim. Xorijiy va MDX davlatlarining ilg'or tajribasi (Fitzenberger B., Hillerich-Sigg A., Spriyetsma M., Hagans S. L., Kirby S. A., Grinshpun S. S., Dianina Ye. V., Krupskaya Yu. V., Serkova Ye. I., Shamsutdinova I. G.) shuni ko'rsatdiki, ushbu vazifani samarali amalga oshirishning muhim omillaridan biri – o'quvchilarning karyera rejasini shakllantirish va rivojlantirishdir ^[3; 5; 6; 8; 11; 14; 20]. Individual karyera rejasi o'quvchining kasbiy faoliyat orqali o'zini anglash jarayonini ishga joylashishdan emas, balki kasbiy faoliyat sohasini aniqlab, unda yuqori martabalariga erishish imkoniyatlarini tahlil qilish hamda lavozim pog'onalarida martabaning o'sish yo'llarini belgilashdan boshlanadi. Buning uchun, eng avvalo, kasbga yo'naltirish metodikalari yordamida o'quvchi qaysi yo'nalishda karyerasini rivojlantirishi maqsadga muvofiqligini aniqlab olishi kerak.

Kasbga yo'naltirishga bunday yondashuv o'quvchiga maktabni bitirgandan so'ng biron kasbiy faoliyat bilan shug'ullanish yoki maktabdan keyingi ta'lim muassasasiga (kasbiy maktab, OTM va shu kabi) kirishdan avval, o'rta umumta'lim maktabining 8-9-sinflarida karyerasini rejalashtirish imkonini beradi. Kasbiy maslahat jarayonining quyida keltirilgan umumiy prinsipial sxemasida maslahatchi va maktab o'quvchisi o'rtasidagi o'zaro munosabatlar shu tarzda tashkil etiladi.

Kasbiy maslahatchi o'quvchilarni kasbga yo'naltirishda o'qituvchilar va ota-onalarning hamkorlikdagi faoliyat taktikasini shakllantirishga qaratadi. Masalan, o'quvchilarning kasbiy rejalari muhokama qilinayotganida ularning ota-onalari va o'qituvchilari o'z hayotiy tajribalari bilan o'rtoqlashishlari mumkin. Agar maslahatchi-mutaxassis ushbu jarayonga yetarlicha qiziqish bildirmasa, o'quvchilarda kasbiy maslahatga bo'lgan ishonch pasayishi va, oqibatda, bu tajribadan individual kasbiy rejalarni shakllantirishda to'g'ri yo'nalish berish uchun foydalana olmaslik holati yuzaga kelishi mumkin. Psixologik, ijtimoiy yoki jismoniy rivojlanishida og'ishlar mavjud bo'lgan o'smirlik yoshidagi o'quvchilar uchun kasbiy maslahat ularning o'z holatini adekvat anglay olish qobiliyatlariga qarab tashkil etiladi. Bunday maslahatlarni maxsus tayyorgarlikka ega bo'lgan kasbiy maslahatchilar olib borishi kerak (masalan, kasbiy yo'nalish vazifalarini hal qilishga moslashtirilgan klinik metodi-

kalardan foydalangan holda). Bunday mutaxassis psixologik, tibbiy va huquqiy bilimlarga ega bo'lishi, shuningdek, qabul qilinayotgan qarorlar uchun to'liq mas'uliyatni anglashi shart.

KASBIY MASLAHAT		
Kasbiy maslaxat turlari		
Ma'lumot beruvchi	Diagnostik-korreksiyalovchi	Shakllantiruvchi
Vazifalari		
O'quvchilarni kasblar va tegishli ta'lim muassasalarining talablari, shuningdek, kasbga oid ma'lumotlar olish imkoniyatlari bilan tanishtirish	O'quvchi tanlamoqchi bo'lgan kasbini egallash imkonini turli obyektiv va subyektiv sabablar tufayli mavjud bo'lmaganida, uning haqiqiy imkoniyatlarini hisobga olib, o'quvchining kasbiy-muhim sifatlarini hisobga olib kasbni mutaxassislarga qo'ygan talablari bilan xududning ehtiyojlarini hisobga olib kasbga tayyorgarlik strategiyasini ishlab chiqish va kasbiy maslahatni shu strategiya asosida amalga oshirish	O'quvchiga kasbni o'zining individual xususiyatlari va kasbiy moyilligi, mehnat bozorining ehtiyojlari va kasb talablaridan kelib chiqib mustaqil va ongli ravishda tanlash yo'llarini o'rgatish
Kasbiy maslahat shakllari		
Frontal, guruhli	Guruhli, individual	Guruhli, individual
Kasbiy maslahat usullari		
Ma'ruza, davra suhbat, ekskursiya	Anketalashtirish, testlashtirish, tushuntiruvchi suhbat	Tushuntiruvchi suhbat, testlashtirish
Erishiladigan natijalar		
O'quvchilarda kasbni to'g'ri tanlashning ahamiyati, kasb turlari va malakaviy tavsifi, kasblar to'g'risida ma'lumotlarni olish manbaalari va mutaxassislarga sanoat korxonalarini va jamiyatda mavjud ehtiyojga oid bilimlar shakllanadi.	O'quvchida kasb tanlash motivlari va kasbiy-muhim sifatlarini shakllanganlik darajalari aniqlanadi hamda kasbni mutaxassisga qo'ygan talablari va mehnat bozori ehtiyojlaridan kelib chiqib kasb tanlash ishlari shu strategiya asosida korreksiyalanadi.	O'quvchining individual xususiyatlari va kasbiy moyilligi hamda mehnat bozorining ehtiyojlari va kasb talablaridan kelib chiqib individual karera rejasi tayyorlanadi.

1-rasm: Kasbiy maslahat jarayonining umumiy prinsipial sxemasi

Sog'liq va psixofiziologik xususiyatlarga alohida talab qo'yadigan kasblar (aviatsiya, harbiy o'quv yurtlari, konchilik, yuqori faoliyat kuchlanishini talab qiluvchi operatorlik mutaxassisliklari va h.k.) uchun nomzodlarni tanlab olishda kasbiy diagnostika usullarini qo'llash maqsadga muvofiqdir. Kasb talablariga javob berish yoki javob bermaslik sabablarini to'liq va asosli ravishda tushuntirish o'quvchiga kasb tanlashga oid qarorini o'zgartirib, ongli ravishda kerakli yo'nalishda o'zini tayyorlashiga yordam beradi. Shu o'rinda ta'kidlash lozimki, kasbiy yaroqlilik mehnat jarayonida shakllanishini unutmaslik kerak. Bunday turdagi maslahatni to'liq kasbiy maslahat deb emas, balki kasbiy tanlov deb atash mumkin. O'qish uchun ta'lim muassasasini tanlab, biroq qaysi mutaxassislikda to'xtash haqida ishonchga ega bo'lmagan o'quvchilarga yordam berish alohida kasbiy maslahat turi sifatida qaralishi mumkin. Bunday holda maslahatchining vazifasi – o'quvchi tanlagan o'quv yurti uning kasbiy va hayotiy maqsadlariga erishishdagi o'rnini tushunib olishiga ko'maklashish va shu asosda aniq mutaxassislik tanlashiga yordam berishdir. Tanlov aniqligi uchun izlanish faolligi va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini rag'batlantirish juda muhim hisoblanadi. Quyida aniq mutaxassislikni tanlayotgan o'smirlar uchun mo'ljallangan kasbiy maslahatning faollashtiruvchi usullari qatoriga A. E. Golomshtokning "Qiziqishlar xaritasi" [12] va B. R. Kadrovning "Ikki signal tizimining o'zaro nisbati" [13] so'rovnomalari kiritish mumkin. "Qiziqishlar xaritasi" A. E. Golomshtok tomonidan ishlab chiqilgan bo'lib, maktabning yuqori sinf o'quvchilarida turli kasbiy faoliyat sohalariga qiziqish va moyillik shakllanganligini o'rganish uchun mo'ljallangan.

Savolnoma yordamida 23 ta kasbiy faoliyat sohasini aniqlash mumkin bo'lib, bular quyidagilardir: fizika, matematika, kimyo, astronomiya, biologiya, tibbiyot, qishloq xo'jaligi, filologiya, jurnalistika, tarix, san'at, geologiya, geografiya, ijtimoiy faoliyat, huquq, transport, pedagogika, ko'k yoqali ishlar, xizmat ko'rsatish sanoati, qurilish, yengil sanoat, texnologiya, elektrotexnika. B. R. Kadirov tomonidan ishlab chiqilgan "Ikki signal tizimining o'zaro nisbati" so'rovinomasida ikki signal tizimi o'rtasidagi nisbat quyidagi ko'rsatkichlar bilan belgilanadi:

- 1) dinamik xususiyatlar (faollik va o'zini-o'zi boshqarish);
- 2) emotsionallik va iroda;
- 3) jarayonlar – xotira, tasavvur, tafakkur.

Birinchi signal tizimi ko'rsatkichini salohiyat, faollik, emotsionallik, xotira va tasavvur tashkil qiladi. Ikkinchi signal tizimi ko'rsatkichi esa o'zini-o'zi boshqarish, iroda, tahliliy fikrlash, xavotir va o'z-o'zini baholashdan iborat. Mazkur metodikalarni maktablarda kasbga yo'naltirish ishlarini tashkil etish doirasida – kasbiy maslahat jarayonida qo'llash o'quvchilarning kasb tanlashga qiziqishlari bilan nerv sistemasi (individual xususiyatlari) ni kasb talablariga qanchalik muvofiq kelishini o'zaro qiyoslash va individual karyera rejasini shakllantirishda samarali bo'lishi mumkin.

"Karyera" tushunchasini shaxsning kasbiy faoliyat orqali o'zini anglash va e'tirof etilishi jarayoni sifatida tavsiflash mumkin. Shaxsning kasbiy faoliyat orqali o'zini anglash jarayoni ishga joylashishdan emas, balki kasbiy faoliyat sohasini aniqlab, unda yuqori martabalarga erishish imkoniyatlarini tahlil qilish hamda lavozim pog'onalarida martabaning o'sish yo'llarini rejalashtirishdan boshlanadi. Individual karyera rejasidagi vazifalarni amalga oshirish davrlarining davomiyligidan kelib chiqib, mazkur rejaning strategiyasi qisqa muddatli (5-6 yil) yoki uzoq muddatli bo'lishi mumkin. Karyerani rejalashtirish – uni rivojlantirish jarayonini boshqarish va samaradorligini nazorat qilish imkonini beradi. Individual karyera rejasini ishlab chiqish uzoq vaqt va katta mehnat talab qiladigan murakkab jarayon bo'lgani tufayli, ushbu jarayonda maktab o'quvchilari malakali kasbiy maslahatchining yordamiga ehtiyoj sezadilar.

XULOSA

Maktab o'quvchilarini kasbga yo'naltirish ishlari tizimli xarakterga ega. Ilg'or xorijiy tajribani o'rganish shuni ko'rsatadiki, maktablarda individual yondashuv asosida ishlash tamoyillariga tayangan holda maxsus tayyor-garlikka ega bo'lgan mutaxassislar tomonidan o'quvchilar bilan kasbiy maslahatni tashkil etish, ushbu jarayonga o'qituvchilar, ota-onalar, mehnat birjasi, oliy ta'lim muassasalari va sanoat korxonalarini bilan o'zaro hamkorlikda yondashish yuqori samaradorlikni ta'minlaydi. Bu esa, o'z navbatida, maktab o'quvchilariga kasb-hunar ta'limi va kasblar olamida hamrohlik qilishning keng tizimiga integratsiyalashuv imkonini beradi.

Bo'lajak kasbiy faoliyat sohasini tanlashda xatoliklarga yo'l qo'ygan bitiruvchi sinf o'quvchilari uchun o'tkaziladigan kasbiy maslahat aniq yo'naltiruvchi xususiyatga ega bo'lishi lozim. U nafaqat kasbiy istiqbollarni, balki bitiruvchi sinf o'quvchisining bo'lajak kasbiy faoliyat sohasini tanlashda yo'l qo'ygan xatolarini ham hisobga olishi zarur. Bu tajriba ma'lum diagnostik ahamiyatga ega bo'lib, o'quvchi kasbiy maslahatchi bilan birgalikda o'z tajribasini tahlil qilishi va shu asosda individual karyera rejasini optimal tarzda shakllantirishiga imkon yaratadi. Kasbiy maslahat bo'yicha malakali mutaxassis o'z faoliyatini quyidagi yo'nalishlarda amalga oshirishi nazarda tutiladi:

- o'quvchilarni kasblarning turlari va mehnat bozorida vaziyat to'g'risida xabardor qilib borish;
- kasblar mazmuni to'g'risida ma'lumot izlashda yordam berish;
- kasbga yo'naltirish darslarining uslubiy ta'minotini amalga oshirish;
- maktab o'quvchilarini kasbga yo'naltirish ishlarini rejalashtirish va tashkil etish bo'yicha o'qituvchilar va ota-onalar bilan hamkorlik qilish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 26-maydagi "Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi hamda uning tizimidagi tashkilotlar faoliyatini samarali tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-79-sonli Farmoni. <https://lex.uz/uz/docs/-6476175>
2. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – Toshkent: "O'zbekiston", 2017. – B.157-158.
3. Fitzenberger B., Hillerich-Sigg A. and Sprietsma M. Different counselors, many options: Career guidance and career plans in secondary schools // German Economic Review, 21, no. 1 (April 28, 2020): 65–106. <http://dx.doi.org/10.1515/ger-2019-0027>.

4. Gulyamov D.R. O'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirishda ularning neyropedagogik xususiyatlarini hisobga olish // "Pedagogika" jurnali, № 3, 2017. – B.28-33.
5. Hagans C.L. The relationship of parental subsystem to high school and college students' career self-efficacy // Virtual Press, 1991. <http://liblink.bsu.edu/uhtbin/catkey/833008>.
6. Kirby C.A. Career and life style aspirations of gifted Canadian secondary school females // Diss., The University of Arizona, 1988. <http://hdl.handle.net/10150/184544>.
7. Амбарова П.А., Немировский М.В. Новые подходы к профессиональной ориентации в школе в условиях изменяющегося мира профессий // Образование: вызовы нового времени / Известия Уральского федерального университета. Серия 1. Том 26, № 1 (2020). – С.188-199. <https://journals.urfu.ru/index.php/Izvestia1/issue/view/385>.
8. Гриншпун С.С. "Академия X": подготовка американских школьников к жизни и труду // Педагогика. – 2006. – №4. – С.103-108.
9. Гулямов Д.Р., Пантин Р. Система профессиональной ориентации учащихся в современных условиях // Ж. "Педагогика". – Т., 2014. – №3. – С.14-18.
10. Давлетшин М.Г., Захарина М.С. Профессиональная ориентация учащихся. – Т.: Укитувчи, 1986. – 81 с.
11. Дианина Е.В. Российская и зарубежные системы управления профессиональной ориентацией учащейся молодежи: сравнительный анализ // Социодинамика, 2017, №3. – С.10-17.
12. Зеер Э.Ф., Павлова А.М., Садовникова Н.О. Профориентология: теория и практика: учеб. пособ. для высшей школы. – М.: Академический проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2004. – 192 с.
13. Кадыров Б.Р. Склонности и их индивидуально-природные предпосылки: на материале подросткового возраста: диссертация ... доктора психологических наук : 19.00.01. – Москва, 1990. – 301 с.
14. Крупская Ю.В., Серкова Е.И. Зарубежный и отечественный опыт организации и реализации профессиональной ориентации детей и учащейся молодежи // Думский вестник: теория и практика дополнительного образования, №1(9)/2017. – С.25-28.
15. Magzumov P.T. O'quvchilarni ishchi kasbiga yo'naltirish. – Т.: O'qituvchi, 2000.
16. Muslimov N.A. Kasb tanlashga yo'llash. Oliy o'quv yurtlari uchun o'quv qo'llanma. – Т., 2007. – 205 s.
17. Овсянникова С.К. Педагогическая диагностика и коррекция в воспитательном процессе: учебно-методическое пособие. – Нижневартовск: Изд-во Нижневарт. гуманит. ун-та, 2011.
18. Романова Е.С. Организация профориентационной работы в школе: методическое пособие. – М.: Издательский центр "Академия", 2013. – 304 с.
19. Селиванова З.К. Ранняя профориентация как насущная задача государственной политики // Власть, 2013. – №4. – С.136-139.
20. Шамсутдинова И.Г. Профессиональная ориентация учащихся во Франции // Педагогика. – 2007. – №14. – С.101-111.
21. Юзликаев Ф.Р. Методы интенсификации дидактической подготовки учителя-бакалавра. Монография. – Т., 2008. – 215 с.
22. Юлдашев Д.Г. Система повышения квалификации педагогических работников. – Т.: Шарк, 1996. – 160 с.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.